

2^e Aanpassingen

Op basis van terugkoppeling gemeente/Het Oversticht

Inleiding

Op 8 april Het Oversticht met een overwegend positief advies op de aangeleverde wijzigingen van 22 januari 2025. De bijlage van dit rapport alsmede de email van de gemeente op 22 April benadrukte echter nog een aantal punten ter verbetering. In overleg met gemeente en Het Oversticht is besloten die punten in één document uit te werken; “5 Aanbiedingsbrief aanpassingen 2” en daarnaast slechts* die documenten die cruciale aanpassingen bevatte gelijktijdig aan te passen.

Ongewijzigd/te behouden

B2 Watertoets
 B3 Quicksan Wet natuurbescherming
 B4 AERIUS berekening
 B5 Trackersysteem Follow the Sun
 B6 Communicatie en participatie proces 20231126
 B6 Communicatieplan versie 08052022
 B6 Evolutie van het initiatief
 B6 Maatschappelijke Meerwaarde
 B7 Natuurinclusief Beheersplan
 B7 Technisch onderhoudsplan
 B8 Trafo station
 B9 211207 Transportovereenkomst Enexis 871694831000441598_signed
 B10 Reflecteren of absorberen
 B11 Energie Coöperatie Endona
 B12 Brief aan college 29 Mei 2024
 B13 Samenvatting vergunningsaanvraag en richtlijnen
 B14 Grondeigenaren toestemming landgebruik
 B14 Grondeigenaren blijvende vegetatie
 B15 Inrit-locaties

Aangepast/toegevoegd

1 RO Energielandgoed-Raalte
 B1 Landschappelijk inpassingsplan
 B1 Tekening Energielandgoed Raalte
 B1 Tekening Veld 1
 B1 Tekening Veld 2
 B1 Tekening Veld 3
 B8 Flexibiliteitsnotitie
 B8 Hekwerk
 B8 Inkoop-klantstation
 B8 Opslag
 B8 Opslag Compliance PGS 37-1

Vervallen

B1 Raalte Situering cameras
(Info nu in bestaande tekeningen)

Net als in het eerdere aanpassingsdocument zal **Deel 1** ingaan op de adviezen/voorstellen van Het Oversticht terwijl **deel 2** ingaat op de gewenste punten uit de email van de gemeente van 22 april 2025.

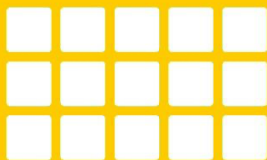
* De inmiddels geproduceerde documenten alsook de doorgevoerde wijzigingen zijn tot een dusdanige omvang gegroeid dat, ten bate van de voortgang, is overeengekomen in een later stadium de “ongewijzigde documenten” aan een gedegen consistentie check te onderwerpen. Als (kleine) aanpassingen nodig blijken te zijn zullen de dan bijgewerkte documenten aangeleverd worden onder duidelijke vermelding van gemaakte wijzigingen.

Deel 1

Dit deel bevat de reacties op “bijlage 1: advies optimalisatie inpassing hekwerken, technische installaties en deelgebied 1 “met daaronder in oranje onze terugkoppeling en de verwijzing naar het document waarin dit tevens terug te vinden is. Zo opgezet zodat deel 1 een kort en bondig te verifiëren antwoord voor Het Oversticht is.

Hekwerken en technische installaties

- De initiatiefnemer geeft aan dat de inzet bij de keuze van het hekwerk is ‘opgaan in de aanplant’ (struweel of biobased gewas), een hoogte tot 180 cm en detaillering zo fijn mogelijk van de onderdelen (gaas, draad en paal). Zo valt het hekwerk zo goed als mogelijk weg tegen de achtergrond. De verzekering accepteert geen hekwerk met schapengaas. Vooralsnog wordt een metaalen hekwerk vereist. Mogelijk worden de vereisten nog aangescherpt qua hoogte (200 cm) en type draad (prikkeldraad). Daarom wordt flexibiliteit gevraagd voor aanpassing. Wij zijn positief over een mogelijke wijziging mits aan bovengenoemde inzet wordt vastgehouden. Wij adviseren aanvullend voor het hekwerk een terughoudende kleur te nemen. Omdat het grootste deel van het hekwerk wordt opgenomen in de beplante zone is een donkergroene tint of zwart passend. **Wegvallend tegen achtergrond/terughoudende kleur is akkoord.**
(B8 Flexibiliteitsnotitie op pagina 3 en B1 Landschappelijke inpassingsplan op pagina 13)
- Vooral bij de delen van de hekwerken die voor de passant goed zichtbaar zijn is de inpassing bepalend voor de sfeer. Wij vragen op deze locaties extra aandacht voor de aanplant jaarrond en de exacte plaatsing. **Aandacht voor jaarrond en exacte plaatsing is akkoord.**
(B1 Landschappelijke inpassingsplan op pagina 16)
- Een gladde stroomdraad is qua sfeer in het buitengebied beter passend dan prikkeldraad. De functie van de “de bovenste vrij hangende draad” is vanuit de verzekering zowel afschrikkend alsook vertragend. Vanuit Het Oversticht wordt aangegeven dat een vrijstaande prikkeldraad in het buitengebied minder gewenst is. Hoewel dit op het merendeel van de locaties door afstand onwaarschijnlijk waarneembaar lijkt, is in goed overleg met zowel gemeente als Het Oversticht gekozen om het prikkeldraad gelijk op de bovenste draad van het hekwerk te bevestigen i.p.v. die er vrij boven te hangen. Hierdoor zal het vrijwel niet worden waargenomen/ervaren als prikkeldraad, geen negatieve associaties opwekken en toch de gewenste “verzekeringsafschrik/vertragings functie” bieden. **Akkoord.**
(B8 Flexibiliteitsnotitie op pagina 3, alsook grafisch in de B8 Raalte hekwerk document)
- De voorgestelde kleuren voor de technische installaties zijn neutraal en gedekt. De grijze kleurstelling is passend in de omgeving van de constructies, de groene kleurstelling in en nabij de aanplant. **Akkoord.**
(B1 Landschappelijke inpassingsplan op pagina 13 en B8 Flexibiliteitsnotitie op pagina 2)
- Op verschillende plekken komen camera’s voor bewaking. Wij adviseren ook hiervoor een gedekte, neutrale kleurstelling en afhankelijk van de locatie een aanvullende inplant met een groep inheemse, deels groenblijvende, struiken. Alle camerasystemen zullen binnen het hekwerk geplaatst worden, welke sowieso zoveel mogelijk wordt afgeschermd door aanplant buiten het hek. De masten alsook de boxen waarop deze staan zullen evengoed worden uitgevoerd in gedekte kleuren. In het overleg met Het Oversticht werd aangestuurd om op veld 3 de locatie van twee camerasystemen te verplaatsen naar locaties waar sowieso al hoge vegetatie aanwezig is. Daar deze locaties vanuit zicht aanzienlijk minder ideaal zijn leidt dit tot 1 extra camera. **Akkoord.**
(Locatie in B1 Tekening Energielandgoed Raalte, B8 Flexibiliteitsnotitie pagina 4)

- Het inkoopstation wordt gepositioneerd aan de Hondemotsweg. Dergelijke technische objecten zijn storend in het zicht voor de passanten. Wij adviseren een optimalisatie voor de landschappelijke inpassing. De hoge haag, in een haak om het station, benadrukt het inkoopstation. Wij adviseren de inpassing landschappelijk te ontwerpen. Als onderdeel van de structuur van de singel. Een stevige aanvulling van de bomenrij met inheemse struiken zoals in de soortenlijst is aangegeven. Door de verplaatsing van het station ontstaat hiervoor meer ruimte. De bossage doorplanten met een fors percentage aan 'inheemse groenblijvers' zodat er jaarrond sprake is van een goede inpassing. De breedte van de zone om het station draagt ook bij aan meer optimale inpassing. Wij adviseren ook voor deze installatie een gedekte kleurstelling. Dennengroen zoals is aangegeven is passend.

Gedekte kleurstelling akkoord. De aangepaste locatie van het inkoopstation zorgt voor met name richting Hondemotsweg circa 12 meter ruimte voor extra landschappelijke inpassing. Daarnaast staat het station nu vrijwel centraal tussen weg en perceelgrens (circa 4 meter ruimte aan beide kanten). **Akkoord**

(Tekeningen: B1 Tekening Veld 2) en B1 Landschappelijke inpassing op pagina 13)

- Batterij opslagsystemen worden mogelijk verplicht op korte termijn. Installaties van batterijen zijn opvallend van maat, vorm en kleurstelling. De batterij wordt gepositioneerd aan de zuidoostzijde van zonneveld 2. Deze zijde sluit in de huidige situatie aan op een bosperceel waar door deze wordt ingepast. Mocht in de toekomst dit aansluitende perceel een wijziging ondergaan adviseren wij de batterij op het terrein zelf in te passen met een landschappelijke aanplant met inheemse struiken en bomen. Dit betekent dat hiervoor voldoende ruimte gereserveerd moet zijn. Het kruidenrijke grasland in de noordoostelijke punt kan hier ook deels voor worden benut. Wanneer in de huidige situatie vanaf de spoorzijde onder de bomen vrij doorzicht is op de batterij adviseren wij ook aanplant aan deze zijde. Samenstelling zoals aan de Hondemotsweg bij het inkoopstation.

Bij de inpassing van het opslagsysteem is uitgegaan van de huidige situatie waarbij de percelen omringd worden door spoorlijn, bosperceel, agrarische percelen, Hondemotsweg etc. Omdat we ten alle tijden een goede inpassing willen kunnen we, mocht dit noodzakelijk worden, de toegangsweg van de batterijen naar de noordkant verplaatsen om zo ruimte te scheppen voor vegetatie tussen hek en opslag. Voor nu, met bosperceel, mag duidelijk zijn dat die noodzaak nog niet bestaat en een rechte toegangsweg gebruiksvriendelijker, korter en wenselijk is voor veiligheidsregio en onderhoudswerkzaamheden.

Hoewel we de relatieve impact op voorbijrazende treinen (passeren in letterlijk luttele seconden) als zeer laag beoordeelde, gaf Het Oversticht wel aan hier rekening mee te willen houden. Om de zichtbaarheid te verlagen hebben we daarom batterijen en trafos bijna 10 meter verder weggeschoven van de spoorlijn en zullen we ook in de meest zuidelijk punt van de driehoek buiten het hek wat hogere vegetatie worden aangeplant. De combinatie van die twee aanpassingen alsook de reeds bestaande vegetatie strook tussen spoor en zonnepark zal ervoor zorgdragen dat de impact vanuit de trein tot het minimum is gereduceerd. **Akkoord**

(Tekeningen: Tekening Veld 2 en B1 Landschappelijk inpassingsplan pagina 32)

Deelgebied 1

- Wij adviseren voor deze zones een gefaseerd beheer zodat enerzijds de openheid ervaarbaar blijft en anderzijds voldoende vegetatie en aanplant in de zone aanwezig is om het veld aan het zicht te onttrekken. Variatie in aanplant benadrukt het veld minder.
Gefaseerd beheer is ook vanuit biodiversiteits oogpunt te prefereren. Akkoord
(B1 Landschappelijk inpassingsplan op pagina 17)
- Wij adviseren aan de zuidoostzijde, in het bredere deel van de zone, enkele knotwilgen langs het water aan te planten zodat het veld op deze hoek in combinatie met de andere ingrediënten optimaal wordt ingepast. De knotwilgen kunnen op de hoek van de zone meer hoogte geven in de aanplant dan de patrijzenhaag. Deze hoek is vanaf de Pruimersallee goed zichtbaar.
Na toelichting in het overleg met Het Oversticht overeengekomen enkele knotwilgen toe te voegen die “om de hoek gaan” en een tiental meters de nieuwe “beek” volgen. Akkoord
(B1 Landschappelijk inpassingsplan op pagina 25)
- Op de noordoostelijke hoek van het terrein, in aansluiting op het erf, adviseren wij voor de variatie enkele boomvormers in te planten. Dit kan ook met 2e orde soorten als lijsterbes. Deze hoek van het veld ligt dicht bij de weg en is bepalend. De hogere aanplant heeft geen negatieve impact op de bezonning.
Toevoeging van enkele boomvormers is akkoord.
(B1 Landschappelijk inpassingsplan op pagina 23,24,25)
- Wij adviseren bij aanvullende aanplant het specifieke karakter van dit deelgebied als leidraad te houden. De noordoostelijke zijde van dit gebied is vanuit historie kansrijk om te verdichten met singels of bossages (hoek Pruimersallee en Stobbenbroekerweg) *. Ook is het niet wenselijk hoge aanplant te verknopen met de unieke historische laan van De Velner. Hierdoor blijft ook het middendeel van het gebied open.
Akkoord, zie voorgaand punt.

*In de uitsnedes uit verschillende tijdlagen is zichtbaar dat het weteringenlandschap aanplant heeft gehad in de vorm van (knot)bomenrijen langs de percelen en enkele kleine (hakhout)bosjes/struwelen. De Velner ligt hierin markant als besloten structuur. De noordoostelijke zijde was meer kleinschalig.

Deel 2

Dit deel bevat de tekst uit de email van de gemeente verstuurd op 22 april 2025 om 14:24 met daaronder in geel de toelichting van onze kant

Technische tekeningen

- Schaal ontbreekt op tekeningen veld 1, 2 en 3
Toegevoegd
- Tevens op veld 2 CS station niet in legenda
Toegevoegd (tevens batterij toegevoegd)
- Afmetingen trafo op tekeningen veld 1, 2 en 3 komen niet overeen met bouwkundige tekening trafo
Aangepast naar huidige verwachting/specsheet
- Afmetingen klantstation op tekeningen veld 2 komen niet overeen met bouwkundige tekening klantstation
Aangepast naar huidige verwachting/specsheet (specsheet tevens aangepast)

Ruimtelijke onderbouwing

- Beleid provincie

Er dient te worden aangegeven dat het oude provinciale beleid van toepassing is en waarom dit van toepassing is.

Toets oud beleid provincie, dus ook aan handreiking zonnevelden.

De provincie gaf het volgende aan:

Provinciale Staten hebben een voorbereidingsbesluit genomen voor zonnevelden in oktober 2023. Dit voorbereidingsbesluit is echter vervallen bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet, omdat de wetgever geen overgangsrecht heeft geregeld voor provinciale voorbereidingsbesluiten. Het vervallen van een voorbereidingsbesluit betekent ook dat de aanhoudingsplicht is vervallen. Daarom moeten alle vergunningaanvragen voor zonnevelden die binnen zijn gekomen in de periode 13 oktober 2023 tot 1 januari 2024 in behandeling worden genomen. In lijn met het algemene overgangsrecht van de Omgevingswet moeten deze vergunningaanvragen beoordeeld worden op basis van het oude recht en dus ook de verordening die op moment van de aanvraag gold.

Deze week volgt nog een verdere afstemming met de provincie.

(Provincie heeft inmiddels tijdens het vooroverleg positief gereageerd op de plannen)

Bovenstaande schuingedrukte tekst is letterlijk overgenomen en toegevoegd aan het document.

(RO Energielandgoed Raalte op pagina 19)

Quickscan flora en fauna

- Akkoord. Wel nadere onderbouwing nodig door een ecooloog over het hekwerk... In het document: Ruimtelijke onderbouwing Energielandgoed Raalte wordt het volgende vermeld over het verhogen omheining/hekwerk:
- "Het geheel verhogen van de omheining voor het zonnepark naar 20cm is niet mogelijk omdat het zonnepark dan niet meer verzekerd kan worden (i.v.m. diefstal waaronder koper). De toegankelijkheid voor de das wordt gewaarborgd door op regelmatige afstand van elkaar buisopeningen onder of in het hekwerk te maken van 20x25cm"
- Is dit door een ecologische deskundig vastgesteld en wat is tussenafstand tussen de openingen, deze maatregel moet akkoord/onderbouwd moeten worden door een ecologisch deskundige.

Dit is opgenomen in het landschappelijke inpassingsplan onder het kopje Dassen

(B1 Landschappelijke inpassing op pagina 18)

Beheerplan

- De beplantingslijst is niet voorzien van aanplantmaatvoering, kwaliteitseisen, plantverbanden/dichtheid. Zie bijgevoegd de bijlage vormvereisten die wij normaliter altijd eisen bij een landschappelijk inrichtingsplan, deze vereisten moeten ergens landen in het inrichtingsplan/beheerplan

Over detailniveau telefonisch overlegd en toegevoegd aan te Landschappelijke inpassing.
(B1 Landschappelijke inpassing op pagina 53-60 en B8 Flexibiliteitsnotitie op pagina 4)

Flexibiliteitsnotitie

Wat is de ruimtelijke impact van de alternatieve oplossing voor batterijen? Locaties plus aanzichten lxbxh dienen op te tekening te worden aangegeven.

Lokaties te vinden op tekeningen, aanzichten zijn toegevoegd.

(B1 Raalte_A01B0C0_Veld 2 en B8 Opslag)

Brandveiligheid/externe veiligheid en tekening batterij

Staat deels nog uit, vragen over de bereikbaarheid en impact batterijopslag. Wat zijn de afmetingen van de overige bouwwerken op de batterijtekeningen, gevelaanzichten ontbreekt.

1. Hoe zit het met groenonderhoud? Groen wordt in de droge periodes (welke alleen maar meer worden) een groot potentieel gevaar. Ten aanzien van brandveiligheid lijkt hier nog niet over nagedacht.

Over nagedacht, maaibeleid primair afgestemd op biodiversiteit (broedseizoen, gefasseerd maaien, bloeien bloemen) maar daarnaast wordt natuurlijk geanticipeerd op droge periodes middels extra maai sessies. Daarnaast structureel om trafo, batterijen etc zal vaker/korter gemaaid worden om veiligheids redenen.

(B7 Natuurinclusief beheersplan op pagina 3)

2. Er mist een tekening met de indeling van de velden. Hoe zit het met de bereikbaarheid van brandweervoertuigen? Is er nog een indeling in velden om directe brandoverslag te voorkomen? Brandweervoertuigen vereisen een vrije breedte van minimaal 3,5 meter en een vrije hoogte van 4,2 meter. Daarnaast dient de ondergrond te voldoen om de brandweervoertuigen te kunnen dragen.

De huidige PDFs zijn volledig op schaal en kunnen naar de veiligheidsregio worden doorgespeeld zoals telefonisch besproken. Geen ander Nederlands zonnepark bestaat uit rijen van slechts 1 zonnepaneel breed en tussenrijen die bijna een gelijke breedte hebben. Daarmee qua veiligheid ver boven alle andere Nederlandse zonneparken uitstijgend! Overigens ligt de brandgevaarlijkheid van panelen met name in het monteren van panelen op constructies (bv schuren) die op zichzelf bij brand voor een voldoende hoge temperatuur zouden kunnen zorgen zodat ook de panelen zouden kunnen gaan (mee)branden. Bij zon op land is een relatieve snelle en zwakke brand van de onderliggende weinige vegetatie (gras, geen hout) wellicht veroorzaker van aanzienlijke materieel schade aan de panelen, maar zeer onwaarschijnlijk het ontbranden van die panelen.

Inkoopstation, trafos en batterijen zijn te bereiken via (half)verharde toegangswegen van 4 meter breed en zo min mogelijk bochten. Qua hoogte is er geen belemmering aanwezig.

(B1 Tekening Energie landgoed Raalte en B1 Tekening Veld 1, 2, 3)

3. Verzoek is een inrichting/situatietekening aan te leveren met maatvoering en indeling. Alle maatvoering van toegangswegen staan op schaal in de geleverde tekeningen en zijn qua dwarsdoorsnede in B1 Landschappelijke inrichtingsplan te vinden.

(B1 Tekening Energie landgoed Raalte en B1 Tekening Veld 1, 2, 3)

4. Documentatie aanleveren inzake richtlijnen PGS37-1 en UL9540A. PGS37-1 richtlijnen hierbij aangeleverd die de feitelijke richtlijnen afzetten tegen de vooralsnog ingeplande batterij oplossing. Daarmee bevestigend dat de fabrikant of het model mogelijk kan wijzigen, maar dat de verplichting die richtlijnen te volgen onverhoopt blijft bestaan.

(B8 Opslag Compliance PGS 37-1)